

N:o 82.

Ank. till Riksd. kansli den 7 maj 1895, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen, angående ändring i stadgadt vilkor för åtnjutandet af de pensioner, som vid 1894 års riksdag beviljats åtskilliga vid statens jernvägsbyggnader anstälde tjenstemän.

(1:sta U. A.)

Uti en den 10 innevarande april till Riksdagen aflåten proposition (n:o 55) har Kongl. Maj:t, under återopande af bilagdt utdrag af protokollet öfver civilärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva sådan ändring i det vid 1894 års riksdag för åtnjutande af de pensioner, som af Riksdagen beviljats åt afdelningsingeniörerne A. F. T. Fränkel och C. G. Forselius, öfveringenjörssassistenten G. A. Ingelman, afdelningsingeniörerne A. H. Grundström, O. T. W. Stanzén, L. G. F. Rundstedt och G. Ahlgren, materialförvaltaren L. A. W. Berg samt bokhållarne J. Andersson och A. J. Olsson, stadgade vilkor, att minskning i dessa pensioners belopp icke måtte ifrågakomma i annat fall, än der den pensionsberättigade erhöle anställning å rikets stat eller vid jernvägs byggande för statens räkning, i hvilken händelse hans pensionsbelopp skulle för den tid, anställningen varade, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, upphöra att utgå.

Vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t har departementschefen, såsom af återopade statsrådsprotokollet inhemtas, erinrat, hurusom Kongl. Maj:t, sedan jernvägsstyrelsen uti skrifvelse den 9 november 1893, med hänsyn till

Bih. till Riksd. Prot. 1895. 4 Saml. 1 Afd. 56 Häft. (N:o 82)

stambanebyggnadernas upphörande, hos Kongl. Maj:t hemställt om beviljande af pensioner till åtskilliga vid statens jernvägsbyggnader då anställde personer, och efter det statskontoret sig i ärendet yttrat, uti den af Kongl. Maj:t till 1894 års Riksdag aflättna proposition angående statsverkets tillstånd och behof föreslagit Riksdagen bevilja pensioner åt, bland andra, följande vid statens jernvägsbyggnader då anställde tjenstemän med nedannämnda af statskontoret föreslagna belopp, att till en hvar af dem utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder han från sin anställning entledigades, nemligen

till afdelningsingeniören A. F. T. Fränkel.....	kronor 3,000: —
» » C. G. Forsélius	» 3,000: —
» öfveringenjörssassistenten G. A. Ingelman.....	» 2,800: —
» afdelningsingeniören A. H. Grundström	» 2,400: —
» » O. T. W. Stanzén.....	» 2,400: —
» » L. G. F. Rundstedt.....	» 2,000: —
» » G. Ahlgren.....	» 1,800: —
» materialförvaltaren L. A. W. Berg.....	» 1,600: —
» bokhållaren J. Andersson	» 1,000: — och
» » A. J. Olsson	» 1,000: —;

dock att, derest någon af dessa personer framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skulle minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, upphöra att utgå.

Uti sin till svar härå aflättna skrifvelse af den 9 maj 1894 hade Riksdagen nedsatt de sålunda föreslagna pensionerna till hälften af hvad Kongl. Maj:t föreslagit utom för de två bokhållarne, för hvilka nedsättningen begränsats till sjuttio procent, och såsom vilkor för dessa pensioners åtnjutande stadgat att, derest någon af ofvannämnda personer skulle erhålla aflöning af statsmedel, hans pension skulle för den tid hans anställning varade minskas på sätt Kongl. Maj:t föreslagit.

Samtliga ofvannämnda personer hade nu uti en till Kongl. Maj:t ingifven skrift, med erinran att vid liknande pensioneringar åren 1882 och 1888 intet vilkor, sådant som det förenämnda, fästats vid då beviljade pensioners åtnjutande, oaktadt i flera fall dessa pensioners belopp varit relativt högre än de, hvarmed sökandena hugnats, vidare hufvudsakligen anført: att med de pensionsbelopp, Kongl. Maj:t föreslagit, sökandenas ställning oaktadt förenämnda vilkor skulle blifvit dräglig nog, men att, då dessa belopp reducerats till hälften, desamma blifvit alldeles otillräckliga för sitt ändamål, hvarför billigheten syntes hafva fordrat, att man dervid låtit meranämnda vilkor bortfalla; att nemligen, då sökandena vid sin framskridna ålder icke hade

någon utsigt att erhålla anställning hos enskilda personer eller bolag, utan vore hänvisade till det tillfälliga arbete, de kunde erhålla och delvis äfven erhållit i statens tjenst, ifrågavarande vilkor i högst väsentlig mån motverkade sökandenas bemödanden att, så långt krafterna försloge, genom arbete förskaffa sig den för deras existens nödiga tillökning i inkomst; samt att sökandena förty hoppades, att detta för dem menliga förhållande skulle vinna Kongl. Maj:ts behjertande. På grund af hvad sålunda anförts hade sökandena anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes för nu församlade Riksdag framlägga proposition om rätt för dem att åtnjuta de dem tilldelade pensionsbelopp oafkortade, äfven om de erhöle mer eller mindre tillfälliga anställningar aflönade af statsmedel.

Till följd af härå erhållen remiss hade jernvägsstyrelsen den 11 nästlidne mars yttrat sig i ärendet och dervid till en början erinrat, hurusom styrelsen i sin framställning den 9 november 1893 om pensioner åt sökandena föreslagit meddelande af enahanda bestämmelser, som tillämpades vid de pensioneringar af byggnadsbefäl, hvilka egde rum vid 1882 och 1888 årens riksdagar, eller att endast för det fall att vederbörande framdeles erhöle *anställning å rikets stat* hans pensionsbelopp skulle minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, upphöra att utgå; men att statskontoret i sitt i ärendet afgifna utlåtande den 15 december 1893 öfver styrelsens omförmälda framställning, utan att härför angifva närmare skäl, förordat en förändrad formulering af stadgandet i fråga i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det af Riksdagen stadgade vilkoret.

Hvad åter sjelfva saken beträffade, hade jernvägsstyrelsen funnit sökandenas framställning vara synnerligen behjertansvärd. Sökandena hade samtliga uppnått en ålder af öfver 50 år — några af dem till och med 60 år — och utsigten för dem att vid så framskridna år erhålla anställning i privat tjenst vore — hvad ock erfarenheten visat — ytterst ringa. Då de uppenbarligen icke kunde med sina familjer lifnära sig med de små pensionsbelopp dem tillerkänts, voro de fördenskull för sin utkomst enligt regeln hänvisade till det arbete af mera tillfällig art, som inom jernvägsstyrelsen eller statens öfriga embetsverk kunde dem beredas, men då den aflöning, de erhöle för detta arbete, på grund af arbetets beskaffenhet endast kunde blifva ringa, blefve det för dem en ytterst känbar uppoffring att nödgas för erhållande af denna arbetsförtjenst afstå från pensionsbeloppens åtnjutande. Derest de under den tid, de ännu voro i någon mån arbetsföra, skulle kunna erhålla något verkligt gagn af pensionerna, syntes det därför nödigt att det faststalda vilkoret angående pensionsbeloppens minskning eller indragning ändrades i öfverensstämmelse med hvad för de åren 1882 och 1888 pensionerade

tjenstemännen vid jernvägsbyggnaderna på sin tid fastställdes; och hade jernvägsstyrelsen förty hemställt, att Kongl. Maj:t nu täcktes, med anledning af den gjorda ansökningen, föreslå Riksdagen medgifva den ändring i villkoren för åtnjutande af de sökandena vid 1894 års riksdag beviljade pensioner, att bestämmelsen derom, att pensionsbeloppen skulle minskas eller upphöra att utgå, derest någon af ifrågavarande tjänstemän framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, finge utbytas mot ett stadgande om sådan påföljds inträdande allenast för den händelse någon af dem framdeles skulle erhålla *anställning å rikets stat*.

Statskontoret, i ärendet hört, hade uti afgifvet utlåtande af den 22 nästlidne mars andragit, att statskontoret ansåge de vidtagna högst betydliga nedsättningarna i de enligt statskontorets hemställan af Kongl. Maj:t föreslagna pensionerna för ifrågavarande tjänstemän utgöra en på den nu föreliggande frågan så väsentligt inverkan omständighet, att denna redan i och för sig påkallade en modifikation af villkoret för pensionernas åtnjutande. Statskontoret hade därför funnit sig böra ansluta sig till den af jernvägsstyrelsen gjorda hemställan allenast med den erinran, huruvida icke anledning kunde förefinnas att till förebyggande af missuppfattning gifva villkoret sådan lydelse, att jemväl förnyad anställning vid statens jernvägsbyggnader, ehuru sådan anställning icke kunde sägas vara å rikets stat, skulle föranleda enahanda påföljd i afseende å pensions minskning eller upphörande, som erhållande af anställning å rikets stat.

För vinnande af en öfversigt öfver sökandenas ålder, tjenstetid och löneinkomster under den tid, de hade anställning vid statens jernvägsbyggnader, samt de pensioner, som dem tillerkänts, hänvisade departementschefen till nedanstående tabell, utgörande ett sammandrag af de uti statsverkspropositionen till 1894 års riksdag i sådant hänseendet meddelade uppgifter.

Namn.	Lefnads-ålder.	Ålder i tjensten.	Inkomst under anställning vid statens jernvägsbyggnader utom inkvarteringsersättning, utgörande för dem, som bott i stad, 15 procent och för dem, som bott å landet, 10 procent af aflöningen.	Pensionens belopp enligt jernvägsstyrelsens förslag.	Af Kongl. Maj:t föreslagen pension.	Af Riksdagen beviljad pension.
			kronor.	kronor.	kronor.	kronor.
Fränkel	60	37	6,000: —	4,000: —	3,000: —	1,500: —
Forselius	60	36	6,000: —	4,000: —	3,000: —	1,500: —
Ingelman	55	32	6,000: —	4,000: —	2,800: —	1,400: —
Grundström	60	24	4,800: —	2,500: —	2,400: —	1,200: —

Namn.	Lefnads- ålder.	Ålder i tjen- sten.	Inkomst under anställning vid statens jernvägsbygg- nader utom inqvarterings- ersättning, utgörande för dem, som bott i stad, 15 procent och för dem, som bott å landet, 10 procent af aflöningen.	Pensionens	Af Kongl.	Af Riks-
				belopp en- ligt jern- vägsstyrel- sens för- slag.	Maj:t före- slagen pension.	dagen be- viljad pension.
			kronor.	kronor.	kronor.	kronor.
Stanzén	51	28	5,400: —	3,200: —	2,400: —	1,200: —
Rundstedt	53	23	4,800: —	2,500: —	2,000: —	1,000: —
Ahlgren	51	22	4,200: —	2,000: —	1,800: —	900: —
Berg	53	24	3,600: —	1,800: —	1,600: —	800: —
Andersson	54	28	2,400: —	1,400: —	1,000: —	700: —
Olsson	53	26	2,400: —	1,300: —	1,000: —	700: —

Af förestående tabell framginge, fortsätter departementschefen, hurusom, under det ifrågavarande pensioner, i förhållande till sökandenas förut egande inkomster, enligt Kongl. Maj:ts förslag upptagits till inemot hälften, de pensioner, sökandena slutligen tillerkänts, för de fleste af dem ej ens uppginge till tjugufem procent af den inkomst, de förut åtnjutit.

Genom den sålunda slutligen gjorda reduceringen af samma pensioner hade den ekonomiska ställningen för sökandena så betydligt försvagats, att ett strängt fasthållande vid det för pensionernas åtnjutande stadgade vilkoret, som af Kongl. Maj:t föreslagits under förutsättning af pensionernas bestämmande för de allra flesta af pensionärerne till dubbla beloppet mot det slutligen beviljade, icke borde ifrågasättas. Det vore nemligen alldeles uppenbart, att de sökandena tillerkända pensioner, med hänsyn till deras lefnadsvilkor, icke försloge för deras nödtorftiga utkomst, med mindre de kunde från annat håll bereda sig något tillskott i inkomster utöfver pensionsbeloppen. Vid sådant förhållande och då den för sökandena tryckande innebörden af ifrågavarande vilkor först under deras bemödande att genom träget arbete söka förvärfva sitt och de sinas nödtorftigaste uppehälle visat sig i hela sin vidd, ansåge departementschefen sig kunna biträda förty, att Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen medgifva sådan ändring i det vid 1894 års riksdag för åtnjutandet af de sökandena beviljade pensioner stadgade vilkor, att minskning i dessa pensioners belopp icke måtte ifrågakomma i annat fall, än der den pensionsberättigade erhöle anställning å rikets stat eller vid jernvägs byggande för statens räkning, i hvilken händelse hans pensionsbelopp skulle för den tid,

anställningen varade, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, upphöra att utgå.

Beträffande nu ifrågavarande personer har utskottet från jernvägsstyrelsen inhemtat, att Ahlgren, Berg, Andersson och Olsson ännu icke lemnat sina befattningar vid statens jernvägsbyggnader, att Fränkel och Stanzén erhållit anställning vid byggandet af Umeå—Vännäs-banan och Ingelman vid flottans varf, att Forselius, Grundström och Rundstedt vore anställda vid jernvägsstyrelsens statistiska afdelning mot ett arfvode af 200 kronor i månaden, samt att ingen af samtliga dessa personer ännu begagnat sig af dem tillerkända pensioner.

Med hänsyn dertill att de för ifrågavarande, vid statens jernvägsbyggnader förut anställda personer af Kongl. Maj:t föreslagna pensionsbelopp af 1894 års Riksdag väsentligt nedsattes, har utskottet funnit någon förändring i vilkoren för pensionernas åtnjutande vara med billighet öfverensstämmande. Men då, såsom upplyst blifvit, vissa af dessa personer erhållit tillfällig anställning hos jernvägsstyrelsen mot arfvoden, hvilka för år uppgå till 2,400 kronor och som de, derest Kongl. Maj:ts nu förevarande framställning oförändradt bifölles, skulle få åtnjuta, utan att minskning gjordes i deras af Riksdagen beviljade pensioner, anser utskottet sig icke kunna tillstyrka framställningen oförändrad. Utskottet finner väl, att icke hvarje anställning mot aflöning af statsmedel bör medföra motsvarande minskning i pensionsbeloppet, men någon gräns synes utskottet böra derutinnan bestämmas; och har utskottet i sådant afseende funnit lämpligen böra föreskrifvas att, derest någon af ifrågavarande personer i följd af tillfällig anställning erhåller aflöning af statsmedel, uppgående till pensionens dubbla belopp eller derutöfver, pensionen skall upphöra att utgå och vid sådan aflönings uppbärande i öfrigt pensionen skall minskas så, att densamma jemte aflöningen icke uppgår till högre belopp än dubbla pensionen.

Utskottet hemställer därför,

att Riksdagen må medgifva sådan ändring i det vid 1894 års riksdag för åtnjutandet af de ifrågavarande tjänstemän beviljade pensioner stadgade vilkor, att, derest någon af dessa personer erhåller anställning mot aflöning af statsmedel, uppgående till pensionens dubbla belopp eller derutöfver, pensionen skall upphöra att utgå och vid sådan aflönings uppbärande i öfrigt pensionen skall minskas, så

att densamma jemte aflöningen icke uppgår till högre belopp än dubbla pensionen.

Stockholm den 7 maj 1895.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservation

af herrar *A. Persson, H. Andersson, P. Pehrson, C. Persson, P. Holm, L. Jönsson, N. Petersson, A. P. Danielson, K. A. Kihlberg, S. B. Bruhn* och *O. A. Ericsson*, hvilka ansett utskottet böra tillstyrka, att Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke måtte af Riksdagen bifallas.
